

ΛΥΣΕΙΣ ΛΑΤΙΝΙΚΩΝ Β' ΛΥΚΕΙΟΥ 13 / 3 / 2022

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε τα παραπάνω αποσπάσματα.

Μονάδες **20**

<p>Aenēas bellum ingens geret in Italiā. Post trecentos annos Iliā duos filios, Rōmulum et Remum, pariet, quos lupa nutriet. Caesar Augustus, ab Iūlo ortus, Belli portas claudet et Saturnium regnum restituet.</p>	<p>Ο Αινείας θα διεξαγάγει φοβερό πόλεμο στην Ιταλία. Μετά από τριακόσια χρόνια η Ιλία θα γεννήσει δύο γιους, των Ρώμυλο και τον Ρώμο, τους οποίους θα αναθρέψει μια λύκαινα. Ο Καίσαρας Αύγουστος, καταγόμενος από τον Ίουλο, θα κλείσει τις πύλες του Πολέμου και θα αποκαταστήσει το βασίλειο του Κρόνου.</p>
<p>Postea Alpes, quae Italiā ab Gallia seiungunt, cum elephantis transiit. Ubi in Italia fuit, apud Ticinum, Trebiam, Trasumenum et Cannas copias Romanorum profligavit et delevit. Ibi Hannibal bellum cum Romanis componere frustra cupivit.</p>	<p>Έπειτα τις Άλπεις, οι οποίες χωρίζουν την Ιταλία από τη Γαλατία, πέρασε με ελέφαντες. Όταν βρέθηκε στην Ιταλία, κοντά στον (ποταμό) Τίκινο, στον (ποταμό) Τρεβία, στη (λίμνη) Τρασιμένη και στις Κάννες κατατρόπωσε τις στρατιωτικές δυνάμεις των Ρωμαίων και τις κατέστρεψε. Εκεί ο Αννίβας μάταια επιθύμησε να τελειώσει (με συνθήκη) τον πόλεμο ενάντια στους Ρωμαίους.</p>
<p>Ut domum ad vesperum rediit, filiola eius Tertia, quae tum erat admodum parvula, ad complexum patris cucurrit.</p>	<p>Μόλις επέστρεψε σπίτι του κατά το βραδάκι, η κορούλα του η Τερτία, η οποία τότε ήταν πάρα πολύ μικρούλα, έτρεξε στην αγκαλιά του πατέρα (της).</p>
<p>ob repentinum monstrum terror animos militum invaserat et exercitus fiduciam amiserat. Quia ille metum exercitus Rōmāni vicerat, imperātor adversarios vincere potuit!</p>	<p>εξαιτίας του ξαφνικού, παράξενου και φοβερού θεάματος τρόμος είχε καταλάβει τις ψυχές των στρατιωτών και ο στρατός είχε χάσει την αυτοπεποίθησή του. Επειδή εκείνος είχε νικήσει τον φόβο του ρωμαϊκού στρατού, ο στρατηγός μπόρεσε να νικήσει τους αντιπάλους.</p>
<p>Ibi vix animum sollicitum somno dederat, cum repente apparuit ei species horrenda. Respondit ille se esse Orcum. Nam Octaviānus supplicio capitis eum adfēcit.</p>	<p>Εκεί μόλις είχε παραδώσει την ταραγμένη ψυχή (του) στον ύπνο, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε σε αυτόν μια φρικτή μορφή. Εκείνος απάντησε ότι ήταν ο Πλούτωνας. Ο Οκταβιανός δηλαδή του επέβαλε τη θανατική ποινή.</p>
<p>Cum civitas bellum gerit, magistrātus creantur cum vitae necisque potestāte. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt quod eā rē, utarbitrantur, remollescunt homines atque effeminantur.</p>	<p>Όποτε η πολιτεία διεξάγει πόλεμο, εκλέγονται άρχοντες με εξουσία ζωής και θανάτου. Δεν επιτρέπουν να εισάγεται σε αυτούς κρασί από τους εμπόρους, γιατί εξαιτίας αυτού του πράγματος, όπως πιστεύουν, οι άνθρωποι γίνονται μαλθακοί και εκθηλώνονται.</p>

2. Να αντιστοιχίσετε τα γράμματα της αριστερής στήλης με τους αριθμούς της δεξιάς στήλης:

α. Κορήλιος Νέπως 4

1. Μενίππειες Σάτιρες

1. ☒ Ούλοφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1, Ζωγράφου,
☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13, Χολαργός,
☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

β. Βάρρων 1	2. Για την αρχιτεκτονική
γ. Οβίδιος 5	3. Ύμνος της Εκατονταετίας
δ. Βιτρούβιος 2	4. 25 βιογραφίες Ελλήνων και Ρωμαίων, κυρίως στρατηγών
ε. Οράτιος 3	5. Μεταμορφώσεις

Μονάδες 5

3. Τι ξέρετε για τη γένεση της ρωμαϊκής λογοτεχνίας; Ποιος ήταν ο ρόλος του Λίβιου Ανδρόνικου στη γένεση της ρωμαϊκής λογοτεχνίας;

Η ρωμαϊκή λογοτεχνία δεν είναι αυτοφυής, όπως η αρχαία ελληνική λογοτεχνία. Είναι μια λογοτεχνία «παράγωγη» η πρώτη στην Ευρώπη: γεννήθηκε υπό την επίδραση της ελληνικής γραμματείας. Το 240 π.Χ. θεωρείται η «γενέθλιος» χρονολογία της. Τη χρονιά αυτή ένας έλληνας αιχμάλωτος πολέμου από τον Τάραντα, ο Λίβιος Ανδρόνικος, οργανώνει στη Ρώμη παραστάσεις θεάτρου με ελληνικά έργα διασκευασμένα στα Λατινικά. Ο ίδιος μεταφράζει και την Οδύσσεια του Ομήρου χρησιμοποιώντας ένα εντόπιο μέτρο, το «σαντούρνιο» στίχο. Στις ρίζες, λοιπόν, της ρωμαϊκής γραμματείας βρίσκεται ο πατέρας της ελληνικής λογοτεχνίας, ο Όμηρος, και ένα κορυφαίο ελληνικό είδος, το δράμα. Αυτές οι αρχέγονες συνθήκες γένεσης της ρωμαϊκής λογοτεχνίας θα αφήσουν ανεξάλειπτη τη σφραγίδα τους: η μετέπειτα συγγραφική παραγωγή των Ρωμαίων θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τις ελληνικές πηγές.

Μονάδες 5

4. Να αντιστοιχίσετε τα γράμματα της αριστερής στήλης με τα γράμματα της δεξιάς στήλης (πέντε στοιχεία της δεξιάς στήλης περισσεύουν).

	1. λάκτισμα
	2. πηγή
α. lacte 5	3. αγροτεμάχιο
β. dux 4	4. δουκάτο
γ. expugnavit 6	5. λακτόζη
δ. agro 3	6. πυγμαχία
ε. filios 10	7. δουλοπάροικος
	8. αγραμματοσύνη
	9. φυλή
	10. θηλυκός

Μονάδες 10

5. Να συμπληρώσετε τα κενά με την κατάλληλη λατινική φράση:

α. Η επαρχία αυτή δεν είναι ακόμα αναγνωρισμένη **de jure** από τον ΟΗΕ ως ανεξάρτητο κράτος.

β. Ο Αρχιεπίσκοπος σε σχέση με τα άλλα μέλη της Ιεράς Συνόδου θεωρείται **primus ante pares**.

γ. Παραβιάστηκε το **moratorium** στον εναέριο χώρο της Λιβύης.

δ. **Persona non grata** ο Αμερικανός παραγωγός κινηματογράφου μετά τις καταγγελίες εναντίον του για σεξιστική βία.

ε. Οι όροι της συμφωνίας θα πρέπει, **mutatis mutandis**, να ισχύουν σε κάθε παρόμοια σύμβαση.

- moratorium
- persona non grata
- primus ante pares
- de jure
- mutatis mutandis

Μονάδες 10

6. **bellum ingens**: Να κλίνετε την συνεκφορά στις πλάγιες πτώσεις του άλλου αριθμού.

- **bellorum ingentium - bellis ingentibus - bella ingentia - bellis ingentibus**

Μονάδες 4

7. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

- **Aenēas**: αιτιατική ενικού **Aeneam / Aenean**
- **duos filios**: γενική πληθυντικού **duorum filiorum**
- **quae**: δοτική ενικού ουδετέρου γένους **cui**
- **eius**: αφαιρετική ενικού αρσενικού γένους **eo**
- **exercitus**: δοτική ενικού και πληθυντικού **exercitui (/ -u), exercitibus**
- **somno**: αιτιατική πληθυντικού **somnos**
- **species horrenda**: γενική ενικού και πληθυντικού **speciei horrendae, -**
- **civitas**: γενική πληθυντικού **civitatum / -ium**
- **potestāte**: κλητική ενικού **potestas**

Μονάδες 11

8. **invaserat**: Να αντικατασταθεί χρονικά το ρήμα στην ίδια φωνή.

- **invadit - invadebat - invadet - invasit - (invaserat) - invaserit**

Μονάδες 5

9. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους:

- **geret**: το απαρέμφατο παρακειμένου ενεργητικής φωνής **gessisse**
- **seiungunt**: το γ' πληθυντικό πρόσωπο συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή **seiunxerint**
- **fuit**: το γ' πληθυντικό πρόσωπο οριστικής μέλλοντα **erunt**
- **componere**: το απαρέμφατο μέλλοντα παθητικής φωνής **compositum iri**
- **eucurrat**: το γ' πληθυντικό οριστικής ενεστώτα στην άλλη φωνή **curruntur**
- **amiserat**: τον αντίστοιχο τύπο στην παθητική φωνή (το υποκείμενο να θεωρηθεί θηλυκού γένους) **amissa erat**
- **potuit**: το απαρέμφατο ενεστώτα **posse**
- **dederat**: τη μετοχή ενεστώτα στη δοτική ενικού του αρσενικού γένους **danti**

- **sinunt:** το β' πληθυντικού οριστικής παρακειμένου στην άλλη φωνή (το υποκείμενο να θεωρηθεί ουδέτερου γένους) **sita estis**
- **arbitrantur:** α' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή **arbitrabimur**

Μονάδες 10

10. Post trecentos annos: Να γράψετε την ισοδύναμη συντακτική δομή.

- Trecentis post annis

Μονάδες 2

11. domum: Να δηλώσετε την στάση σε τόπο και την απομάκρυνση/προέλευση.

- domi - domo

Μονάδες 2

12. profligavit: Να δηλώσετε την αλληλοπάθεια στο α' πρόσωπο.

- (Nos) inter nos profligavimus

Μονάδα 1

13. eā rē: Να δηλώσετε την ίδια επιρρηματική σχέση με τις προθέσεις **propter** και **ex**.

- propter eam rem - ex ea re

Μονάδες 2

14. Aenēas bellum ingens geret in Italiā // ob repentīnum monstrum terror animos militum invaserat: οι ομοιόπρωτοι προσδιορισμοί των παραπάνω προτάσεων να αναλυθούν σε δευτερεύουσες αναφορικές προτάσεις.

- bellum, quod ingens erit - ob monstrum, quod repentinum erat

Μονάδες 2

15. cum repente apparuit ei species horrenda: Να αναγνωρίσετε πλήρως την δευτερεύουσα πρόταση (εισαγωγή, εκφορά, συντακτικός ρόλος).

Δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης «Ibi vix animum sollicitum somno dederat». Εισάγεται με τον αντίστροφο σύνδεσμο cum, γιατί δηλώνει αιφνίδιο γεγονός (ονομάζεται αντίστροφος, γιατί το κύριο νόημα βρίσκεται στη δευτερεύουσα και το δευτερεύον στην κύρια), εκφέρεται με οριστική παρακειμένου και σε σχέση με την προσδιοριζόμενη κύρια πρόταση δηλώνει το υστερόχρονο στο παρελθόν. Μετά τον αντίστροφο cum υπάρχει το επίρρημα repente, ενώ στην κύρια πρόταση (σε υπερσυντέλικο το ρήμα της) υπάρχει το επίρρημα vix.

Μονάδες 3

16. Vinum a mercatoribus ad se importāri non sinunt: Να μετατρέψετε την σύνταξη του απαρεμφάτου σε ενεργητική.

- Mercatores vinum ad se importare (Germani) non sinunt.

Μονάδες 2

17. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους τύπους με έντονο χρώμα στο κείμενο:

- **ab Iūlo:** εμπρόθετος προσδιορισμός της καταγωγής στο ortus
- **ab Gallia:** εμπρόθετος προσδιορισμός της απομάκρυνσης /χωρισμού στο seiungunt

1. ☒ Ούλοφ Πάλμε & Επάφου & Χρυσίππου 1, Ζωγράφου,
☎ 210 74 88 030
2. ☒ Φανερωμένης 13, Χολαργός,
☎ 210 65 36 551
www.en-dynamei.gr

- **cum Romanis:** εμπρόθετος προσδιορισμός της εχθρικής διάθεσης στο componere
- **ad vesperum:** εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο rediit.
- **se:** υποκείμενο του esse (λατινισμός)
- **vitae:** γενική αντικειμενική στο potestate

Μονάδες 6